

descoperirea unor mărturii ale vieții culturale și religioase din Basarabia în secolul XIX. Pentru evaluarea și restabilirea adevărului istoric pledează și studiul *Despre o ficțiune istoriografică*, de Al. V. Diță, care dezbate studiul lui I. Karácsony, din anul 1907, intitulat *Ziua morții reginei Maria*, în vederea restabilirii adevărului istoric în cazul uneia dintre ficțiunile istorice care fac imposibilă reconstituirea domniei lui Mircea cel Bătrân în ansamblu, ficțiune legată de campania regelui Sigismund în Țara Românească din anul 1395.

Un capitol aparte îl constituie un grup de trei studii prezentate la primul simpozion de studii genealogice, care a avut loc în anul 1989 în cadrul sesiunii anuale de comunicări organizat de Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”, menit să repună în drepturile sale cercetarea genealogică, intitulate: *Constantin Basarab Brâncoveanu. Strămoșii, înrudirile și calea spre tron*, de St. S. Gorovei și M. S. Rădulescu, *Știri inedite despre familia domnitorului Antioh Cantemir*, de P. Păltănea și *Medici din Moldova veacului trecut: Dimitrie Samurcaș și descendența sa*, de V. Zira.

Ca argument că Institutul are și preocuparea de redare în circuitul istoric a unor studii ce ilustrează activitatea unor cercetători azi dispăriți, anuarul cuprinde în sumarul său, sub genericul Opera Posthuma, studiul: *Privire generală asupra domniei lui Ștefăniță, fiul lui Bogdan*, de Al. V. Boldur.

În urma parcurgerii unui sumar atât de bogat și interesant care incită la lectură și la punere în contact cu cercetarea istorică de ultimă oră, putem spune că Tomul XXVII/1990 al Anuarului Institutului de Istorie „A. D. Xenopol” constituie un punct de referință în cadrul publicațiilor de specialitate, un for de afirmare a celor devotați istoriografiei românești.

DUMITRU NOANE

Ephemeris Napocensis, I/1991

Pentru a încununa un an de activitate de la înființare (aprilie 1990), colectivul de cercetători al secțiunii arheologice din cadrul Institutului de Arheologie și Istoria Artei din Cluj-Napoca, au realizat primul număr al revistei *Ephemeris Napocensis*, în sumarul căreia sunt cuprinse studii ce oglindesc preocupările cercetătorilor din cadrul secțiunii, articole privind activitatea institutului în acest interval, recenzii și evocări.

Colectivul de specialiști ai secțiunii de arheologie cuprinde un număr de zece cercetători, printre care nume de referință în lumea științifică, în istoriografia românească, cum ar fi I.H. Crișan, Ioan Glodariu, Nicolae Gudea, acoperind un amplu câmp de cercetare, de la protoistorie până în epoca prefeudală.

Prima secțiune a sumarului acestui număr al revistei oglindește, în fapt, acest spectru al cercetărilor, prin studii de specialitate care scot în evidență seriozitatea muncii depuse, nivelul științific ridicat la care se situează colectivul institutului.

Vom începe astfel prezentarea cu studiile *Considerații asupra așezărilor fortificate hallstatiene din aria intracarpatică a României*, de V. Vasiliev și *Unele probleme privind vasele de bronz hallstatiene din Transilvania*, de F. Gogâltan, deosebit de interesante prin informațiile prezentate și modul de analizare a problematicii puse în discuție.

Pentru epoca dacică semnalăm studiile: *Sanctuarul circular al cetății dacice de la Racoș*, de Ioan Glodariu și F. Costea, *Ceramica dacică pictată de pe „Terasa depozitului de vase” de la Grădiștea Muncelului*, de G. Florea și A. Palko, *Influențe romane în Dacă înainte de cucerire*, de D. Protase, cuprinzând aspecte legate de viața spirituală și materială a dacilor, tehnici de construcție, de realizare a ceramicii.

Urmând firul evoluției, ne vom opri asupra unor studii, care propun atenției aspecte ale vieții spirituale, ale civilizației, ca și aspecte ale organizării militare și dotării armatei din Dacia romană, și anume: *Apropos de civitates en Dacie*, de Ioana Bogdan Cătănicu, *Arme romane din castrele de pe limesul vestic al Daciei Parolissensis*, de Nicolae Gudea și *Paleocreștinismul din Dacia romană*, de Mircea Rusu.

Pentru perioada postromană este interesantă problema cercetării necropolei, aparținând epocii migrațiilor, de la Fântânele, jud. Bistrița-Năsăud, prezentată în studiul *Un mormânt din secolul V e.n. de la Fântânele*, de I. H. Crișan și C. Opreanu.

În încheierea acestei prime secțiuni a sumarului revistei menționăm studiul *Vechea biserică din Nălați (jud. Hunedoara)*, de A. A. Rusu, în care sunt prezentate rezultatele investigației arheologice efectuate de dânsul în această biserică, în cadrul unei serii de biserici medievale cercetate în această zonă.

O altă secțiune a sumarului revistei se intitulează *Epigrafiie și istorie* și cuprinde o serie de cinci studii referitoare, în primul rând, la inscripții care furnizează informații despre organizarea și structura, ca și despre desfășurarea vieții sociale și militare din Dacia romană și spațiul nord-pontic.

Astfel, menționăm studiile: *Beneficiarii în viața civilă a provinciei Dacia*, de R. Ardevan, *Stampile civile sau militare?*, de M. Grec, *Din nou despre inscripția CIL III 964*, de I. Mitrofan și *În jurul unei inscripții din Cetatea Albă*, de M. Bărbulescu.

Tot la această secțiune găsim un studiu deosebit de interesant privind regulile comerțului în Grecia antică și modul de desfășurare a concurenței între diferite metropole (Thasos, Atena etc.), intitulat *Legi și regulamente privind producția viticolă și comerțul cu vin la Thasos (sec. al V-lea î.e.n.)*, de Al. Avram.

A treia și ultima secțiune a sumarului revistei cuprinde recenzii, cronica activității institutului și evocări ale unor personalități ale cercetării istorice românești.

La capitolul recenzii sunt prezentate lucrările: *Gomolava, Late La Tene Settlement* (de către A. Rustoiu), care face parte din seria lucrărilor monografice referitoare la complexul sit arheologic de la Gomolava și este consacrată așezării de epocă Latene (nivelul VI) și *Conspectus formarum terrae sigillatae italico-modo confectae* de E. Ettlinger, apărut în *Materialien zur romisch-germanischen keramik, heft 10, Bonn*

1990 (de către V. Bolindeț), lucrare de primă importanță pentru studiul ceramicii de tip terra sigillata.

Sub genericul *Cronică* sunt incluse raportul privind *Activitatea Institutului de Arheologie și Istoria Artei din Cluj-Napoca - Secția de Arheologie (aprilie 1990 - iunie 1991)* și *Bibliografia Institutului de Arheologie și Istoria Artei Cluj-Napoca - Secția de Arheologie (1989-1990)*. În ceea ce privește evocările, sumarul nr. I/1991 al revistei conține studiile Grigore Tocilescu - *întemeietor al școlii de arheologie românească*, de Ioana Bogdan Cătănicu și *necrologul Eugen Chirilă (1921-1991)*.

După parcurgerea acestui sumar deosebit de dens în informații și interesant ca tematică și nivel științific, putem spune cu certitudine că revista *Ephemeris Napocensis* se anunță, de la primul număr al său, ca o publicație reprezentativă pentru istoriografia românească un model de prezentare a rezultatelor unor cercetări arheologice de valoare pentru reconstituirea trecutului istoric, sub toate aspectele sale, de introducere a lor în circuitul științific.

DUMITRU NOANE

Studii de istorie a Banatului, Serie nouă, nr. 1 (V), 1989,

Filiala Timișoara, Institutul de Studii Socio-Umane și Universitatea din Timișoara, au scos de sub tipar, în 1991, numărul I(XV) al a seriei noi a revistei *Studii de Istorie a Banatului*, prin grija unui colegiu de redacție în care se includ nume ale istoriografiei contemporane ca Stelian Mândruț, Miodrag Milin, Nicolae Bocșan, Ioan Hașegan.

Numărul I(XV) al revistei oferă pentru cei interesați de studierea istoriei părții de sud-vest a țării, un volum de bibliografie istorică, care prezintă stadiul actual al cercetării istorice a Banatului, pentru a se cunoaște nivelul la care s-a ajuns în momentul de față, în vederea stabilirii direcțiilor viitoare de orientare și a problematicei pe care va trebui să se axeze cu prioritate această cercetare.

Actualul volum prezintă celor interesați o lucrare inedită a cerc.șt.pr.dr. Stelian Mândruț, cea mai întinsă și completă lucrare de acest gen privind Banatul, și două contribuții ale regretatului Al. Rusu, publicate inițial în vol. I/1969 și III/1974 ale seriei vechi.

Publicarea acestor trei materiale oferă specialistului, omului de cultură sau celor pasionați de istoria Banatului, în special, elementele principale în aprecierea efortului istoricilor bănățeni, depus în ultimii 50 de ani.

Prima lucrare se intitulează *Bibliografia istorică a Banatului (1970-1985)*, întocmită de Stelian Mândruț și se constituie într-o continuare logică și logică a realizării